

K zachování pracovních míst pomůže kurzarbeit, v krizi podržel Němce i Rakušany

Díky podpoře zaměstnanosti v podnicích zasažených krizí proplulo Německo a Rakousko velmi dobře poslední světovou ekonomickou recesí. Program ale přináší i některá rizika, například pumpování státních peněz do nezdravých, dlouhodobě upadajících podniků či odvětví. Jak bude vypadat česká verze kurzarbeitu?

To slovo zní trochu jako jazykolam. Už od příštího roku **by ale kurzarbeit mohl v Česku zachránit tisíce pracovních míst**. „Tímto opatřením chceme rychle a účinně zareagovat na současnou situaci a pomoci českým firmám, které mohou být ohroženy ruským embargem,“ říká ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová.

Kurzarbeit, neboli **zkrácení pracovního úvazku zaměstnanců, je upraven evropskou legislativou a zaměstnavatelé jej mohou využít, potýkají-li se s výraznými ekonomickými problémy**. Podmínkou je však splnění náročných legislativních podmínek.

Nížejší plat a vzdělání místo vyhazovu

Zkrácení pracovní doby **sníží zaměstnavatelům mzdové náklady, a dá jim šanci vyhnout se hromadnému propouštění**, což by samozřejmě znamenalo masivní nárůst nezaměstnanosti. Zaměstnanci si finančně příliš nepohorší, neboť zbylá část mzdy je vyplácena z evropských fondů. Podpoření zaměstnanci se však musejí účastnit odborného vzdělávání a rozvoje svých pracovních schopností.

„Obtížnost splnění přísných evropských podmínek je však důvodem, proč české firmy kurzarbeit financovaný z fondů EU téměř nevyužívají. Pro české zaměstnavatele je tedy přínosné, že Ministerstvo práce a sociálních věcí navrhuje zjednodušení pravidel pro využití kurzarbeitu, který by byl financován z českého rozpočtu,“ vysvětluje Gabriela Ivanco ze společnosti Mazars.

Kurzarbeit tak může Česku zasaženému protiruskými sankcemi pomoci stejně, jako v době ekonomické recese Německu a Rakousku. „V Německu dopomáhá k **nízké nezaměstnanosti především solidní růst hospodářství, flexibilita trhu práce a nepochybně i kurzarbeit**, který v době evropské recese zabránil rozsáhlejší likvidaci pracovních míst,“ říká Petr Dufek z investičního výzkumu ČSOB.

Od dubna 2008 do prosince 2009 poklesl HDP v Německu o 5,6 procenta, počet odpracovaných hodin v národní ekonomice poklesl o 3 procenta, ale **nezaměstnanost stoupla pouze o jediné procento**. Ve většině zemí přinesla ekonomická krize velký nárůst nezaměstnanosti, v Německu však i díky kurzarbeitu nikoliv. Během ekonomické krize byla nezaměstnanost v Německu jedna z nejnižších v členských zemích EU, což mělo pozitivní ekonomický i sociální dopad. Dle odhadů se podařilo díky zkrácení pracovní doby zachránit více než 1,2 milionu pracovních míst.

Německu pomohly výdaje na rekvalifikaci

Jak vypadal úspěšný německý model kurzarbeitu? Současně se zavedením kratšího pracovního týdne ve firmách, které splnily zákonné podmínky, a dostávaly tedy dotace na mzdy svých zaměstnanců, došlo v Německu k výraznému zvýšení vládních výdajů na rekvalifikaci či školení. Vládní podpora zaměstnanosti se osvědčila.

Německé státní výdaje na dotaci mezd byly během ekonomické krize enormní, ale ekonomika krizi úspěšně přestála. Poptávka po německých výrobcích se celosvětově rychle obnovila, podporované německé firmy se vyhnuly hromadnému propouštění a německá státní politika se ukázala jako úspěšná. I díky tomu, že německé podniky nepropustily své klíčové zaměstnance, se tamní ekonomika dostala na předkrizovou úroveň již na jaře roku 2011, přestože němečtí ekonomové původně předpokládali, že se to podaří až v roce 2013.

Navíc v roce 2011, kdy se další evropské země včetně Česka topily v krizi, si německá ekonomika připsala další rekordy. HDP za první čtvrtletí tehdy rostl meziročně o 5,2 procenta, v té době nejrychleji za 21 let od německého sjednocení, a tehdejší nezaměstnanost byla nejnižší za předcházejících 19 let.

Nejen kvůli Rusku

V Česku by přitom kurzarbeit **neměl být jen nástrojem na jedno použití**. Kromě důsledků sankcí vůči Rusku a ekonomickým protiopatřením Moskvy **pomůže v budoucnosti i v období živelných pohrom, hospodářských krizí, sezonních výkyvů nebo přechodu na nový podnikatelský program**.

Poslední verze materiálu expertní skupiny ministerstva práce a sociálních věcí počítá se **dvěma variantami kurzarbeitu financovaného z českého rozpočtu od ledna 2015**. V první variantě by se **zaměstnanci nevzdělávali**, přičemž by dostávali **60 procent své mzdy, 40 procent od zaměstnavatele a 20 procent od státu, maximální státní příspěvek by byl na úrovni dvojnásobku minimální mzdy**.

Ve druhé variantě by se zaměstnanci **vzdělávali a dostávali 90 procent své mzdy, 45 procent od zaměstnavatele a 45 procent od státu**, strop pro státní příspěvek by byl na úrovni průměrné mzdy. Zaměstnavatelé by kurzarbeit **mohli čerpat po dobu šesti měsíců**, následně by bylo možné státní podporu prodloužit o dalších šest měsíců. Materiálem se bude zabývat i tripartita a musí ho schválit vláda.

„Nárok na čerpání kurzarbeitu by zaměstnavatelé **prokazovali čestným prohlášením, což situaci značně ulehčuje**. Zda jsou zákonné podmínky skutečně plněny by bylo předmětem následných kontrol. Uvedený postup celou povinnou administrativu značně zjednodušuje a pro zaměstnavatele je to pozitivní impuls,“ dodává Gabriela Ivanco. Splnění čestného prohlášení bude stát zpětně kontrolovat za předem dohodnuté období, například po ukončení účetního období, po ročním auditu a podobně.

„Příspěvek bude poskytován **maximálně do částky 1,4násobku minimální mzdy**, aktuálně 11 900 korun, po dobu šesti měsíců s možným prodloužením o dalších šest měsíců,“ vysvětluje náměstek ministryně pro zaměstnanost Jan Marek. O poskytnutí příspěvku bude rozhodovat komise na krajských pobočkách Úřadu práce ČR, která bude složena jak ze zástupců

Kurzarbeit přináší výhody, ale i rizika

Při správně nastaveném zkrácení pracovní doby se podle odborníků daří postiženým zaměstnavatelům překonat ekonomickou krizi, dočasné omezení vývozu na některé trhy nebo živelné pohromy. Zaměstnavatelé totiž **sníží náklady, přičemž však nemusí propouštět kvalifikované zaměstnance**. To jim ušetří jak výplatu odstupného, tak další náklady, které vznikají po oživení trhů, kdy je nutné přijmout a zaškolit nové pracovníky.

Dojde-li k ekonomickému oživení v řádech měsíců, stát díky kurzarbeitu ušetří, neboť **výdaje na dotace mezd zaměstnanců jsou nižší než celkové státní výdaje spojené s výplatou podpory v nezaměstnanosti a sociálních dávek**. Navíc musí vládní politika sledovat i důležitý sociální aspekt, což je rovněž výhoda kurzarbeitu.

Pokud však k rychlému ekonomickému oživení nedojde, hromadnému propouštění se zabránit nepodaří. Dojde pouze k **časovému oddálení s obrovskými finančními výdaji**. Rizikem zkrácené pracovní doby je tedy dotační politika záchrany pracovních míst s nejistou budoucností.

V rámci kurzarbeitu může rovněž dojít k tomu, že stát začne **zachraňovat upadající podniky, které by se dostaly dříve či později do potíží i bez aktuální krize**. Zavedení kurzarbeitu rovněž ztěžuje zaměstnavatelům rychlou optimalizaci počtu zaměstnanců,“ dodává Gabriela Ivanco.

Dalibor Dostál

Zdroj: Techportal.cz